

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 16/2022 van 21 januari 2022

Betreft: Voorstel van gezamenlijke ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie *betreffende de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de oprichting van overlegcommissies met volksvertegenwoordigers en bij lottrekking uitgenodigde burgers door het Parlement of de Verenigde Vergadering (CO-A-2022-002)*

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna de "Autoriteit") aanwezig: mevrouw Marie-Hélène Descamps en de heren Yves-Alexandre de Montjoye, Bart Preneel en Frank Robben;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om hoogdringend advies van de heer Rachid Madrane, Voorzitter van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ontvangen op 03/01/2022;

Brengt op 21 januari 2022 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE AANVRAAG

1. Op 13 december 2019 hebben het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie hun reglement gewijzigd om zichzelf de mogelijkheid te bieden overlegcommissies met parlementsleden en burgers op te richten. De overlegcommissies worden samengesteld uit leden van het Parlement of de Verenigde Vergadering en bij lottrekking aangewezen burgers die zich hebben ingeschreven om aan hun werkzaamheden deel te nemen en die na een tweede lottrekking werden geselecteerd.

2. Het voorstel van gezamenlijke ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie *betreffende de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de oprichting van overlegcommissies met volksvertegenwoordigers en bij lottrekking uitgenodigde burgers door het Parlement of de Verenigde Vergadering*, hierna het voorstel, dat voor advies wordt voorgelegd, strekt ertoe om de gegevensverwerkingen die gepaard gaan met de oprichting en samenstelling van overlegcommissies te omkaderen.

3. Daartoe preciseert artikel 2 van het voorstel het volgende:

- de overlegcommissies worden bij loting samengesteld;
- de gegevens die daartoe worden verwerkt zijn: de naam, de voornamen, het geslacht, de geboortedatum, de hoofdverblijfplaats, de vermelding dat men niet kiesgerechtigd is;
- de voorwaarden waaraan de uit te loten personen moeten voldoen: ingeschreven in de bevolkingsregisters of het vreemdelingenregister van een gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 16 jaar oud zijn, stemgerechtigd zijn;
- in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest woonachtige burgers die 16 jaar oud zijn kunnen een thematisch voorstel¹ of burgervoorstel voor oprichting van een overlegcommissie² steunen door ondertekening en opgave van hun naam, voornamen, geboortedatum en hoofdverblijfplaats;
- er wordt beroep gedaan op de diensten van het Rijksregister voor de trekking van de steekproef en voor de controle van de vereisten van personen die een voorstel steunen;

¹ Artikel 25/1.2, vijfde lid van het reglement van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: "*Ten minste 100 burgers die voldoen aan de voormelde voorwaarden kunnen op de website van het Parlement een thematisch voorstel bekendmaken waarvoor een overlegcommissie kan worden bijeengeroepen*".

² Artikel 25/1.2, tweede lid van het reglement van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: "*Zijn ontvankelijk, de burgervoorstellen die ondertekend zijn door op zijn minst 1.000 personen die de volle leeftijd van zestien jaar bereikt hebben en woonachtig zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, (...)*".

- de bewaartermijn van de gegevens van de personen die worden uitgeloot en van de personen die een voorstel steunen;
- de verwerkingsverantwoordelijken: het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

II. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

a) Doeleinde

4. Volgens artikel 5.1.b) AVG kan de verwerking van persoonsgegevens enkel uitgevoerd worden voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

5. De beoogde gegevensverwerkingen strekken ertoe om de burgers uit te loten die kunnen uitgenodigd worden om deel te nemen aan overlegcommissies enerzijds en het aantal geldige steunbetuigingen voor voorstellen te controleren.

6. Dit doeleinde geeft in het licht van artikel 5.1.c) AVG geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

b) Proportionaliteit

7. Artikel 5.1.c), AVG bepaalt dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden (principe van minimale gegevensverwerking).

b.1) Loting

8. Artikel 2, § 1, tweede lid, van het voorstel, bepaalt dat m.b.t. de steekproef van uit te loten personen de volgende gegevens worden verwerkt: *de naam en de voornamen, het geslacht, de geboortedatum, de hoofdverblijfplaats, de vermelding dat een persoon niet kiesgerechtigd is en, in voorkomend geval, tot welke datum*. Dit zijn de gegevens die de diensten van het Rijksregister, die in opdracht en voor rekening van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie de eerste loting zullen verrichten, rekening houdend met de voorwaarden aan dewelke de uit te loten personen moeten voldoen (zie artikel 2, § 2, van het voorstel³) zullen moeten raadplegen. De verwerking³ van deze gegevens geeft op zich geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

³ " 1° ingeschreven zijn in de bevolkingsregisters of vreemdelingenregisters van een gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ;

9. De Autoriteit vestigt er wel de aandacht op dat het gegeven "*de vermelding dat een persoon niet kiesgerechtigd is en, in voorkomend geval, tot welke datum*" geen deel uitmaakt van de informatiegegevens van het Rijksregister. Dit gegeven wordt geregistreerd in de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister van de gemeenten. Mits machtiging van de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken⁴ kan dit gegeven via de diensten van het Rijksregister worden geraadpleegd.

10. De vermelding dat iemand geen kiezer is, wijst op een strafrechtelijke veroordeling van de betrokkene waardoor hij voor een bepaalde periode uit zijn burgerrechten wordt ontzet. In die optiek moet dit als een bijzondere categorie van persoonsgegevens conform artikel 10 AVG worden bestempeld. De raadpleging van dit gegeven is noodzakelijk met het oog op het uitloten van personen die aan de gestelde voorwaarden voldoen. Uit artikel 2, § 2, tweede lid, van het voorstel, blijkt evenwel dat het de bedoeling is dat de diensten van het Rijksregister m.b.t. de uitgelote personen alleen de naam, de voornamen, het geslacht en de hoofdverblijfplaats verstrekken aan het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Deze laatsten krijgen bijgevolg geen informatie die wijst op eventuele strafrechtelijke veroordelingen.

11. Met betrekking tot het voornemen om de hiervoor vermelde dataset te verstrekken aan het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie stelt de Autoriteit vast dat dit vanuit proportionaliteitsperspectief overmatig is en niet in overeenstemming met de sinds 2006⁵ door de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (rechtsvoorganger van de Autoriteit) en haar sectoraal comité van het Rijksregister aanbevolen methode voor de samenstelling van steekproeven met het oog op de uitvoering van enquêtes voor wetenschappelijk onderzoek.

12. Voor het inzake nagestreefde doeleinde volstaat het dat het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie beschikken over de gegevens van de door steekproef uitgelote personen die geïnteresseerd zijn om deel te nemen aan een overlegcommissie. Daartoe volstaat het dat de uitnodiging voor deelname aan een overlegcommissie, desgevallend vergezeld van een standaard antwoordkaart, door het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke

2° de volle leeftijd van 16 jaar bereikt hebben ;

3° niet het voorwerp zijn van een veroordeling of een beslissing die heeft geleid tot de uitsluiting of de schorsing van het stemrecht".

⁴ Toepassing van artikel 5, § 2, van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.*

⁵ Zie hiervoor het advies uit eigen beweging 16/2006 van 14 juni 2006 van de CBPL met betrekking tot de modaliteiten van de mededeling van informatiegegevens van het Rijksregister met het oog op (wetenschappelijk) onderzoek evenals de daaruit voortvloeiende beraadslagingen van het Sectoraal Comité van het Rijksregister; deze zijn te vinden op de website van AD Instellingen en Bevolking van de FOD Binnenlandse Zaken.

Gemeenschapscommissie aan de diensten van het Rijksregister wordt meegedeeld, zodat deze de brief rechtstreeks naar de door steekproef uitgelote personen kunnen sturen. Zo zullen alleen de relevante gegevens van degenen die positief reageren (door een antwoord terug te sturen naar aan het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie) ter beschikking worden gesteld van deze laatste.

13. Uit de toelichting bij het voorstel blijkt dat het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie uit de loting die hen door de diensten van het Rijksregister wordt bezorgd, een tweede loting verrichten. Zoals opgemerkt in punt 12 dient deze tweede loting te worden verricht op de gegevens van de personen die positief reageerden op de door het Rijksregister verstuurd uitnodiging. Deze personen worden gecontacteerd met het oog op deelname aan een overlegcommissie en zullen, nog steeds volgens de toelichting, verzocht worden de volgende informatie mee te delen: *naam, voornamen, geboortedatum, geslacht, taal, e-mailadres, telefoonnummer, opleidingsniveau en enig ander door het begeleidingscomité vastgesteld criterium*. Met dit laatste worden eventueel de uitoefening van onverenigbare mandaten of functies geïmagineerd evenals situaties van belangenconflict.

Hoewel de Autoriteit begrijpt dat aan het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie een zekere marge moet worden gelaten om deze 'andere criteria' te bepalen, vestigt zij de aandacht van de aanvrager weliswaar op het feit dat deze eventuele andere criteria op objectieve wijze gelieerd moeten zijn aan het thema waaromtrent overleg wordt georganiseerd en dat elke onwettige vooringenomenheid zoveel mogelijk moet worden vermeden. Ze verwijst hier nogmaals naar de bemerking die ze daaromtrent formuleerde in randnummer 13 van haar eerder advies nr. 145/2021, meer bepaald « Het is van belang dat de bepaling van de selectiecriteria de selectieprocedure niet te sterk beïnvloedt. In ieder geval moet worden gezorgd voor een goede representativiteit in alle doelgroepen ».

14. Voorts onderstreept de Autoriteit dat overeenkomstig de beginselen van voorspelbaarheid en rechtmatigheid, verankerd in artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet, de aanvullende relevante criteria in het voorstel moeten worden omschreven die, in voorkomend geval, zullen worden gebruikt met het oog op de samenstelling van de overlegcommissie. In dat verband moet op het volgende worden gewezen:

- ten eerste mogen deze relevante criteria in geen geval bijzondere categorieën van persoonsgegevens vormen als bedoeld in de artikelen 9 en 10 van de AVG, of mogen zij niet op basis daarvan worden opgesteld ;
- ten tweede is het, met name om vooringenomenheid te voorkomen, van belang het aantal aanvullende relevante criteria dat kan worden gebruikt tot een minimum te beperken, omdat anders het risico bestaat dat de samenstelling van de betrokken commissie snel wordt beïnvloed.

- ten derde herinnert de Autoriteit eraan dat het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, indien zij specifieke adviezen willen krijgen, vrij blijven om in een andere context personen die zich in specifieke situaties bevinden of over bijzondere deskundigheid beschikken, rechtstreeks uit te nodigen om te worden gehoord.

15. Verder benadrukt de Autoriteit dat de persoonsgegevens die nodig zijn om deze aanvullende relevante criteria te bepalen niet noodzakelijkerwijs gegevens zullen zijn die in het Rijksregister worden verwerkt of die via de diensten van het Rijksregister beschikbaar zijn⁶. Met andere woorden, het gebruik van dergelijke criteria kan bijkomende gegevensverwerkingen vereisen, met name een extra rechtstreekse verzameling van gegevens bij de betrokkenen, en het uitvoeren van een loting (steekproef) in twee stappen (eerst uit het Rijksregister en vervolgens uit de Vergadering, rekening houdend met de gebruikte aanvullende relevante criteria).

16. De Autoriteit verwijst de aanvrager in dit verband naar de punten 7 en volgende van advies nr. 145/2021 van de Autoriteit.

b.2. Steunverlening

17. Een thematisch voorstel of burgervoorstel is slechts ontvankelijk voor zover dit gesteund wordt door een minimum aantal personen die aan bepaalde voorwaarden voldoen. Dit betekent dat voor elke persoon die zijn steun betuigt moet gecontroleerd worden of hij aan de voorwaarden voldoet en bijgevolg in rekening kan worden gebracht op het vereiste quorum.

18. Deze voorwaarden blijken uit artikel 2, § 4, vierde lid, van het voorstel, namelijk: "*woonplaats hebben in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*" en "*de volle leeftijd van 16 jaar hebben bereikt*". De controle van deze voorwaarden door raadpleging van de corresponderende gegevens in het Rijksregister geeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

⁶ De Autoriteit merkt op dat "de vermelding dat een persoon geen kiezer is en, in voorkomend geval, tot welke datum" een gegeven is dat niet in het Rijksregister (informatiesysteem) wordt verwerkt, maar in de bevolkingsregisters en het register van vreemdelingen van de gemeenten. Dit gegeven kan evenwel, met machtiging van de minister van Binnenlandse Zaken, worden geraadpleegd via de diensten van het Rijksregister, overeenkomstig artikel 5, §2 van de wet van 8 augustus 1983 tot instelling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

c) Selectiemethode door loting van de personen die daadwerkelijk zullen uitgenodigd worden om deel te nemen aan een overlegcommissie⁷

19. Voorts is de Autoriteit van mening dat, om de kwaliteit van de loting en bijgevolg de kwaliteit van de in dat kader verwerkte persoonsgegevens te verzekeren, het van belang is dat het voorstel van decreet uitdrukkelijk voorschrijft dat de lotingen op onafhankelijke wijze dienen te worden verricht en met behulp van een techniek die de eerlijkheid van de selectie, de afwezigheid van vooringenomenheid in de gebruikte selectiemethode, en ten slotte het openbare karakter van het gebruikte selectiealgoritme, waarborgt. In dat verband wijst de Autoriteit erop dat het van belang is dat de bepaling van de selectiecriteria de selectieprocedure niet te sterk beïnvloedt. In ieder geval moet worden gezorgd voor een goede representativiteit in alle doelgroepen.

d) Bewaartermijn

20. Krachtens artikel 5.1.e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

21. Artikel 2, § 3, van het voorstel, voorziet in een maximale bewaartermijn van 3 maanden na het verstrijken van de opdracht van de overlegcommissie voor de gegevens van de personen die niet werden uitgenodigd om deel te nemen en 12 maanden na het verstrijken van de opdracht van de overlegcommissie voor personen die werden uitgenodigd om deel te nemen. De Autoriteit neemt hiervan akte.

22. Volgens mondelinge duiding verschaft door de steller van het ontwerp vormen de personen die niet worden uitgenodigd een reserve waarop wordt beroep gedaan wanneer de uitgelote personen niet of niet meer deelnemen aan de werkzaamheden van de overlegcommissie. Dit wordt best in de toelichting verduidelijkt.

23. De Autoriteit vestigt er de aandacht op dat deze maximale bewaartermijnen de verwerkingsverantwoordelijke niet ontslaat van de verplichting om deze gegevens vroeger te vernietigen, namelijk van zodra deze voor de realisatie van het doeleinde niet (meer) nodig zijn.

⁷ Zie ook advies nr. 124/2020 van 27 november 2020 *betreffende het voorstel van decreet tot institutionalisering van de burgervergadering en de burgerraad, het voorstel van bijzonder decreet tot wijziging van de artikelen 2, 5, 6 en 7 van het bijzonder decreet van 19 juli 2018 tot instelling van de volksraadpleging, over het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Waalse Parlement met het oog op de institutionalisering van de burgervergaderingen en burgerraden en over het voorstel van bijzonder decreet tot wijziging van de artikelen 2, 5, 6 en 7 van het bijzonder decreet van 19 juli 2018 tot instelling van de volksraadpleging met het oog op de toekenning van een initiatiefrecht aan de overlegcommissies bestaande uit afgevaardigden en burgers die door loting zijn aangewezen.*

24. Artikel 2, § 4, vijfde lid, van het voorstel, regelt de bewaartermijn van de schriftelijke steunbetuigingen. Deze worden uiterlijk 3 maanden na de verificatiewerkzaamheden vernietigd, behalve wanneer hun bewaring noodzakelijk is voor het beheer van een geschil. De Autoriteit neemt hiervan akte.

25. De Autoriteit stelt evenwel vast dat het ontwerp alleen de bewaartermijn regelt van de schriftelijke steunbetuigingen, terwijl deze zowel schriftelijk als elektronisch kunnen gebeuren. De bewaartermijn van de gegevens die n.a.v. de elektronische steunbetuigingen worden verzameld, ontbreekt. Het voorstel moet op dit punt worden aangevuld.

e) Verwerkingsverantwoordelijke

26. Artikel 2, § 5, van het voorstel, identificeert het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie als verwerkingsverantwoordelijken.

27. De Autoriteit stelt vast dat de in het voorstel opgenomen regeling het gevolg is van een gezamenlijke beslissing van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en dat zij daarbij gezamenlijk de te gebruiken middelen bepalen. Zij moeten dan ook eerder als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken in de zin van artikel 26.1 AVG worden beschouwd. Overeenkomstig dit artikel moeten zij hun respectievelijke verantwoordelijkheden voor de nakoming van de verplichtingen uit hoofde van de AVG regelen⁸.

OM DEZE REDENEN

De Autoriteit

- **is van oordeel dat:**
 - alle criteria voor de loting in het voorstel dienen te worden gepreciseerd conform punt 14;
 - de bewaartermijn van de gegevens die n.a.v. de elektronische steunbetuigingen worden verzameld, in het voorstel moet worden toegevoegd (punt 25);

⁸ "Article 26(1) of the GDPR provides as a new obligation for joint controllers that they should determine their respective responsibilities "by means of an arrangement between them". The legal form of such arrangement is not specified by the GDPR. Therefore, joint controllers are free to agree on the form of the arrangement." (punt 171 van Guidelines 07/2020 on the concepts of controller and processor in the GDPR van het Europees Comité voor Gegevensbescherming.

- **beveelt aan dat:**

- m.b.t. de loting de punten 11 tot en met 16 en 19 in acht worden genomen;
- in de toelichting de bewaartermijnen van de gegevens van de gelote personen moet worden gemotiveerd (punt 22).

Voor het Kenniscentrum,

(get.) Rita Van Nuffelen - Verantwoordelijke a.i. van het Kenniscentrum